

KADER KONUSU

Selamun aleykum. Her şey ezelden yazılmışsa o zaman bu ayeti nasıl anlayalım. A'raf 156;

“Bize bu dünyada da, âhirette de iyilik yaz; şübhesiz ki biz sana yöneldik.” (dedi). (Allah ise) buyurdu ki: “Azâbımı, (kötülük yapanlardan) dilediğime isâbet ettiririm. Rahmetim ise herşeyi kaplamıştır. Fakat (âhirette) onu (günahlardan)sakınanlara, zekâtı verenlere ve âyetlerimize îmân edenlere yazacağım!” ...

Cevap: Âyetin çevirisi bize göre karışık. Kendi mealimiz şöyledir:

156- *"Bize bu dünyada da iyilik yaz, âhi-rette de. Biz sana yö-neldik." (Allah) buyurdu ki: "Azâbıma, dilediğimi uğratırım; rahme-tim ise her şeyi kaplamıştır. Onu, korunanlara, ze-kâtı verenlere ve âyetlerimize inananlara ya-zacağım."*

Esas konuya gelince: Kaderin iki yönü vardır. Küllî iradeye ait yönü, cüz'î iradeye ait yönü. İnsanın ana babası, eni boyu, yaratılıştan gelen kabiliyetleri küllî irade yönüdür. İnsanın rolünün olmadığı bu konularda insan sorumlu değildir. Ama insanın aklıyla, seçimiyle yaptığı eylemler cüz'î iradeye aittir. Bunlar kulun seçimiyle yaratılır. Yapma gücünü veren Allah, seçimi yapan insandır. İnsan seçiminden ötürü sorumludur. İşte bu seçim eylemine cüz'î irade denilir.

Gerek küllî, gerek cüz'î iradeye bağlı eylemlerin hepsini Allah bilir, Allah'ın bilgisi ezelden beri vardır, değişmez. Onun bilgisi zamansızdır. Biz zaman içinde yaratıldığımız için olayları zamanla ölçeriz. Önce, sonra deriz. Öncelik, sonralık yaratıklar içindir. Allah zamansızdır. O'nun üzerinden zaman geçmez. Onun için beş milyon yıl önce ile beş milyon yıl sonra birdir. Ezel ebed O'nda birleşmiştir. A'raf 156 'ncı âyette insanların isteğine cevap verilmektedir. Âyette Allah'ın yasaklardan kaçınanlara iyilik yazacağı yani iyilik vereceği vurgulanmaktadır. Allah'ın prensibi iyi davrananlara başarı lütfetmektir. Bu O'nun ezelî prensibi, kanunudur. Nur Suresinin 55. âyetinde de inanıp güzel işler yapanları yeryüzünde hâkim kılmayı vurgulamaktadır.

Başlıktaki âyette yazmak, kalemle yazmak anlamına gelmez. Allah'ın yazmasını insanların yazmasıyla ölçüp değerlendirmek hata olur. Allah, insanlara kavrayabilecekleri ifadelerle anlatır.

Özetle: Olmuş ve olacak, geçmiş ve gelecek Allah katında birdir. Her şey O'nun bilgi aynasında görünür. Böyle inanmamız gerekir. Buna kader denilir. Kadere böyle inanmak insanı teselli eder, insana umut verir. Nitekim Cenabı Mevla buyurur:

"Ne yerde ne de kendi canlarınızda meydana gelen hiçbir musîbet (âfet, hastalık) yoktur ki biz onu yaratmadan önce, bir Kitapta (yazılmış, ezeli bilgi-mizde tesbât edilmiş) olmasın. Doğrusu bu, Allah'a kolaydır." (Hadîd Suresi: 22)